

Bezpłatny dodatek do „Drwęcy“.

Rok VIII.

Nowemiasto, dnia 15 listopada 1934.

Nr. 38

Oddłużenie rolnictwa.

Obecnie ogłoszono kilka dekretów w zakresie oddłużenia rolnictwa. Przytaczamy ważniejsze ustępy.

Jakie długi uważać za dług rolniczy?

W przepisach ogólnych określa rozporządzenie przedewszystkiem, jaki dług trzeba uważać za dług rolniczy. Długiem rolniczym jest dług posiadacza gospodarstwa wiejskiego — pozostający w związku z nabyciem, rozporządzeniem czy prowadzeniem takiego gospodarstwa lub też dług, pochodzący z tytułu indosu, poręczenia bez względu na formę prawną ich udzielenia.

Poza powyższem określeniem ustala rozporządzenie domniemanie następującej treści: przypuszcza się, że każdy dług, obciążający posiadacza gospodarstwa wiejskiego, którego głównym zawodem jest prowadzenie tego gospodarstwa, jest długiem rolniczym. Wierzyciel, który chce wyłączyć swą wierzytelność z pod działania rozporządzenia, musi przeprowadzić dowód przeciwny, obalający domniemanie.

Trzy grupy.

Ponieważ rozporządzenie zawiera szereg ulg, które mają być stosowane w zależności od różnego rodzaju gospodarstw w sposób jednolity, przeto już w przepisach ogólnych podaje podział gospodarstw wiejskich na 3 grupy, oznaczając je kolejno jako grupy: A, B i C. Punktem wyjścia podziału jest wielkość obszaru; do grupy A należą gospodarstwa o obszarze do 50 ha, do grupy B — gospodarstwa o obszarze do 500 ha i wreszcie do grupy C — o obszarze, przekraczającym normy, wyznaczone dla gospodarstw grupy B.

Zapłata długów rolniczych papierami wartościowymi.

Po przepisach ogólnych rozporządzenie podaje normy poszczególnych ulg. Przedewszystkiem

mówi o zapłacie długów rolniczych papierami wartościowymi. Zasady tej zapłaty są następujące: w ciągu 3 lat można spłacać długi od zł 500 wzwyż papierami wartościowymi, których rodzaj i kurs, po których wierzyciele będą je przyjmować, oznaczy minister skarbu w porozumieniu z ministrem rolnictwa i reform rolnych.

Konwersja długów rolniczych na kredyt długoterminowy.

Drugą skolei ulgą, przewidzianą w rozporządzeniu, jest konwersja długów rolniczych na kredyt długoterminowy w listach zastawnych. Długi rolnicze, zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach ziemskich, mogą być w ciągu 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia skonwertowane na długi w 4 i pół procentowych listach zastawnych. Należność wierzycieli będzie spłacana listami, pochodzącymi z tej konwersji, po kursie al pari. Konwersja może być zastosowana w gospodarstwach grupy A i B — do długów, mieszczących się w 50 proc. szacunku nieruchomości, do gospodarstw grupy C o obszarze, nieprzekraczającym 2000 ha — 40 proc. szacunku i do gospodarstw o obszarze powyżej 2000 ha. w 30 proc. szacunku nieruchomości. Konwersja może nastąpić na wniosek dłużnika lub wierzyciela; wierzyciel może złożyć wniosek instytucji kredytu długoterminowego tylko wówczas, jeżeli należność jego jest zabezpieczona hipoteką umowną lub sądową i ujawniona jest czystym wpisem (intabulacją). Udziela pożyczki instytucja, którą określi minister skarbu na podstawie swobodnego uznania. Jeżeli są zhipotekowane długi na pierwszym miejscu hipotecznym, wówczas wierzyciele takich hipotek mają do wyboru albo poddać wierzytelność konwersji albo ustąpić pierwszeństwo hipoteczne. Ustąpienie pierwszeństwa istnieje w takim zakresie, aby wierzytelności pozostały w granicach bezpieczeństwa prawnego (50 proc. szacunku nie-

ruchomości ustalonego przez instytucje kredytu długoterminowego).

Podkreślić należy, że konwersją można objąć również długi rolnicze. Jeżeli konwersja tego rodzaju następuje na wniosek dłużnika, wówczas jest ona uzależniona od udzielenia takiego zabezpieczenia hipotecznego, jakie wymagane jest przez statut instytucji, konwertującej dług; jeżeli natomiast wniosek o konwersję poda wierzyciel, wówczas należność jego musi być ustalona prawomocnym orzeczeniem sądu lub urzędu rozjemczego, przyczem zapisaniu pożyczki w listach zastawnych nie mogą stać na przeszkodzie inne wpisy hipoteczne.

Z krótkiego podania uwag na temat konwersji wynika, że rozporządzenie przekształca długi hipoteczne lub możliwe do zahipotekowania na długi w listach zastawnych. Instytucje kredytu długoterminowego otwierają dla tych celów emisję listów zastawnych, które wierzyciele posiadaczy gospodarstwa wiejskiego będą zaspokojeni.

Rozdział V podaje przepisy, regulujące rozłożenie spłaty i obniżenie oprocentowania długów rolniczych z mocy samego prawa. Ulgi polegają na tym, że długi rolnicze posiadaczy gospodarstw wiejskich grupy A i B rozkłada się na 28 równych rat, płatnych w dniach 1-go kwietnia i 1 października każdego roku. Płatność pierwszej raty przypada na dzień 1 kwietnia 1935 r.

Na jakich warunkach następuje rozłożenie?

Rozłożeniu ulega kapitał długu oraz należności, powstałe z tytułu tego długu do dnia 1. 11. 1934 r. Od tego terminu obniża się odsetki do 3 proc. w stosunku rocznym. Jeżeli w ciągu 3 lat do dnia wejścia w życie rozporządzenia posiadacze gospodarstw wiejskich grupy A spłacają długi przedterminowo, przysługują im z mocy samego prawa bonifikata. Przewodniczący urzędu rozjemczego lub jego zastępca przy bezspornych długach będą wydawali zaświadczenia o wysokości rat i odsetek, płatnych w myśl przepisów, obejmujących ulgi z mocy samego prawa. Istnieją jednak od działania tych przepisów wyjątki, podyktowane szczególnymi przypadkami. Jeżeli mianowicie urząd rozjemczy uzna, że zdolność płatnicza i możliwości gospodarze dłużnika pozwalają uiścić mu dług gotówką lub jeżeli dług powstał z tytułu odszkodowania lub też dłużnik pogarsza zabezpieczenie rzeczowe, czy też umniejsza w inny sposób bezpieczeństwo wierzytelności, wtedy urząd rozjemczy może: orzec natychmiastową spłatę całego długu, ustalić spłatę w terminach krótszych, podwyższyć oprocentowanie, nie wyżej jednak niż do 4½ proc. w stosunku rocznym, wreszcie może umniejszyć lub uchylić bonifikatę, przewidzianą przy spłatach przedterminowych.

Jeżeli 2 kolejno po sobie następujące raty nie będą zapłacone, dług staje się natychmiast płatnym w całości. Aczkolwiek więc ustawodawca rozkłada długi na termin ok. 14 lat, przewiduje jednak rygory.

W stosunku do kredytu zorganizowanego (krótkoterminowego) ulgi będą dotyczyły drobnej i średniej własności. Ulgi tu przewidują dla instytucji wierzycielskich przymus zawierania układów, bezwzględny, jeśli idzie o drobną własność, dla średniej zaś ograniczony do tych wypadków, kiedy zadłużenie nie przekracza 75 proc. Oprocentowanie obniża się w tych wypadkach do 4½ proc. Wzajemian ustępstwa, które instytucje będą

musiały zrobić dłużnikom, państwo rozszerza gwarancje i bonifikaty, przewidziane w dotychczasowych przepisach.

Wspomnieć trzeba również o tem, że dla posiadacza gospodarstwa wiejskiego grupy B istnieje ponadto pewien bardziej zwężony zakres ulg, przewidzianych w omawianym rozdziale, niż dla grupy A. Scieśniający zakres ulg polega na tem, że przy zadłużeniu tej kategorii posiadaczy, przewyższającym 75 proc. zrewidowanego szacunku gospodarstwa, urząd rozjemczy — na wniosek osoby interesowanej — uchylił zastosowanie przepisów rozdziału V.

Rozdział VI podaje przepisy, obejmujące ulgi, przyznawane przez urzędy rozjemcze. Urząd rozjemczy może stosować ulgi co do rozłożenia na spłaty i obniżenia oprocentowania na zasadach analogicznych do wyżej przedstawionych.

Rozdział VII rozporządzenia obejmuje przepisy o postępowaniu układowem i likwidacyjnem.

Obowiązkiem każdego rolnika jest należeć do swego Kółka Rolniczego.

Ulgi dla rolników

zadłużonych w Funduszu Obrot. Ref. Rolnej.
(Dz. Ustaw R.P. Nr. 94 z dn. 28. X. 1934 poz. 842).

Wysokość i charakter ulg, udzielonych dłużnikom Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, uzależnione są przede wszystkim od źródła, z którego powstało zadłużenie. W zakresie umorzeń najpoważniejsze ulgi przewidziane są dla dłużników, zobowiązanych z tytułu nabycia ziemi czy to z majątków czy z parcelacji prywatnej.

W pierwszym wypadku ulgi udzielone będą na podstawie nowego szacunku, przystosowanego do zmniejszonej wartości nabytych gruntów i zabudowań, w wypadku drugim nastąpi obniżenie sumy dłużnej o 50 procent. W szczególnych wypadkach, przewidzianych w rozporządzeniu, odnoszących się do dłużników, zadłużonych bardzo wysoko, zastosowane zostaną dodatkowe ulgi według zasad, ustalonych przez ministra rolnictwa i reform rolnych.

W zakresie kredytu meljoracyjnego przeprowadzona będzie pewna indywidualizacja przy udzieleniu ulg. Ustalona została jednak zasada, by zadłużenie po udzieleniu ulg nie przekraczało sumy 500 złotych na hektar meljorowanych gruntów. Częściowym umorzeniom ulegną kredyty za techniczne wykonanie scalenia, udzielane w związku ze scaleniem gruntów, za likwidację służebności, za prace meljoracyjne, wykonane w związku ze scaleniem.

Wszystkie kredyty, udzielone z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej do dnia wejścia w życie omawianego rozporządzenia, przeniesione będą do nowych okresów umorzeń przy oprocentowaniu wysokości 3 proc. w stosunku rocznym, przyczem w wypadkach, gdy okres spłaty nie będzie przekraczał lat 5-ciu, żadne odsetki pobierane nie będą. Okresy umorzeń dochodzą do lat 60-ciu w wypadkach kredytu, użytego na nabycie gruntów lub też z tytułu reszty ceny kupna gruntów z majątków państwowych.

Przy przedterminowych spłatach udzielane będą dłużnikom bonifikaty w wysokości 20 względnie 10 proc. sumy dłużnej, o ile spłata dokonana będzie w ciągu lat 2-eh względnie 3-eh po wejściu w życie omawianego rozporządzenia.

Należności Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej z tytułu zobowiązań w stosunku do b. banków rentowych itp. oraz b. banków szlacheckiego i włościańskiego zostaną utrzymane w dotychczasowej wysokości. Natomiast zaległości rentowe ulegną rozterminowaniu na szereg lat, a zobowiązania w stosunku do b. banków włościańskiego i szlacheckiego zostaną skonwertowane na okres do lat 56 przy oprocentowaniu 4½ proc. w stosunku rocznym.

Dla dłużników rentowych przewidywane są ulgi indywidualne, których udzielać będą mogli właściwi wojewodowie.

Minister rolnictwa i reform rolnych w wypadkach, gdy dłużnik Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej zastąpiwać

będzie na szczególne poparcie oraz gdy zadłużenie jego nawet po wyliczonych powyżej umorzeniach przekraczać będzie jego zdolność płatniczą, będzie mógł udzielać dodatkowych umorzeń według swojego uznania. Uprawnienia ministra rolnictwa w stosunku do tych umorzeń nie mogą przekraczać sumy 30 milionów złotych.

Terminy, od których zaczną obowiązywać nowe ulgowe warunki spłat, ustalone zostaną przez ministra rolnictwa i reform rolnych. Do chwili opublikowania tych warunków obowiązują dłużników dotychczasowe zasady spłat, ustalone przez ministra rolnictwa i reform rolnych.

Ogólna wysokość umorzeń przekroczy prawdopodobnie 350 milj. zł, tj. o taką sumę zmniejszy się zadłużenie rolnictwa w stosunku do Funduszu Obrótowego Reformy Roln.

KOMUNIKATY.

Zmiana lokali T. R. P.

Zawiadamiamy członków naszych, że z dniem 10 bm. zmieniliśmy nasze biura.

Biuro Towarzystwa Rolniczego Powiatowego w Lubawie mieści się u pana Jurkiewicza, ul. Warszawska (naprzeciw adv. Petri'ego).

Biuro T. R. P. w Nowemmieście mieści się w Starostwie pokój nr. 5, dawniej pokój 16).

Towarzystwo Roln. Pow. w Nowemmieście.

Pobieranie opłat.

Zarząd Powiatowy T. R. P. na posiedzeniu swym dniu 9. XI. rb. uchwalił pobieranie opłat od wniosków, podań etc., sporządzanych interesentom w Biurze T. R. P.

Opłaty od podań, wniosków etc. wynoszą 50 gr od każdej rozpoczętej strony pisma maszynowego.

Porady ustne są bezpłatne.

Stanowisko swoje Zarząd T. R. P. motywuje następująco:

Darmowa praca T. R. P. była często przez interesowanych niedoceniana. Zazwyczaj twierdzono tak, że co jest za darmo, to musi być nic, albo mało warte. Pozatem znaczna część interesentów ofiarowywała często pewną opłatę, gdyż nie wypadało im wymagać pracę za darmo i nieraz właściwie to ich krępowało.

Z drugiej strony — aczkolwiek opłaty te są minimalne i były już dawno pobierane, w niektórych innych powiatach przyniosą pewien fundusz Towarzystwu Rolniczemu Powiatowemu, który z pożytkiem można zużyć na cele organizacji. Zresztą marzeniem naszym, jak i członków, którzy chcieliby widzieć organizację samodzielną, od nikogo niezależną jest to, aby takowa opierała się na własnych środkach.

Te przesłanki właśnie skierowały Zarząd Powiatowy T. R. P. do powzięcia powyższej uchwały.
T. R. P.

Kursy drobiowe.

Tow. Roln. Pow. w oparciu o Izbę Rolniczą zamierza w sezonie jesiennym i zimowym zorganizować w Kółkach Roln. 3 konkursy drobiowe wśród samodzielnych gospodarstw wiejskich. Konkursy mają na celu pogłębianie wiadomości o wychowie drobiu, pielęgnowaniu go, dobór odpowiednich sztuk do hodowli i odpowiednie utrzymanie kurnika etc. Do konkursu winno przystąpić najmniej 15 gospodyń wiejskich. Zaznaczamy, że nie chodzi tu o nabycie innego, a wyzbycie się posiadanego drobiu, właśnie z tego materiału, jaki w gospodarstwie się znajduje można dojść do odpowiedniego

dobrego i nieśnego drobiu. Kursy prowadzone będą przy pomocy i kontroli Izby Rolniczej.

Prosimy zatem te Kółka Rolnicze, gdzie jest możliwość urządzenia konkursu drobiu, o doniesienie nam jaknajprędzej.

Tow. Rolnicze Powiatowe
w Nowemmieście.

Kursy mleczarskie.

Stosownie do okólnika naszego, rozesłanego do pp. Prezesów o obowiązku zgłoszenia do T. R. P. po 2 kandydatów na kurs mleczarski, kurs mleczarski odbędzie się w Grabowie w końcu listopada rb. i trwać będzie 2 dni.

Dokładny termin odbycia się kursu oraz program tego przesłany zostanie pp. Prezesom Kółek Rolniczych w swoim czasie.
T. R. P.

Sprostowanie.

W poprzednich numerach lokalnej prasy podaliśmy komunikat o kursie haftu, kroju i szycia, który ukazał się nieco zniekształcony z uwagi na błędy drukarskie. Otóż powinno być: kurs trwa 2 miesiące. Najmniejsza wymagana ilość uczestników 20. Opłata kursistki za cały kurs wynosi 15 zł, które wpłacić można w 2 ratach miesięcznych tj. 7,50 zł zaraz, a drugie 7,50 zł za miesiąc po rozpoczęciu kursu. W kursie mogą brać udział również starsze gospodynie.

Tam, gdzie byłaby możliwość zorganizowania kursu, prosimy nas niezwłocznie powiadomić.

Tow. Roln. Pow.

Normy egzekucyjne w rolnictwie.

Stosownie do wysuwanych przez członków Kółek Rolniczych dezyderatów Pomorskie Towarzystwo Rolnicze wystąpiło swego czasu do p. Dyrektora Izby Skarbowej z wnioskiem o nowelizację norm przeciętnej ilości żywego i martwego inwentarza, potrzebnego dla normalnego prowadzenia gospodarstw rolnych oraz ilości zboża, siana, słomy i innych ziemiopłodów, niezbędnych na najbliższy zasiew i utrzymanie ludzi, aż do nowych zbiorów.

Zarządzeniem p. Dyrektora Izby Skarbowej z dnia 18 września 1934 r. zostały normy uzupełnione i rozszerzone.

Normami wspomnianymi obowiązani są kierować się poborcy Urzędów Skarbowych przy egzekucjach.

Szczegółowe informacje uzyskać można w Sekretariatach Towarzystw Rolniczych Powiatowych.

Konferencja osadnicza w P. T. R.

W dniu 9 bm. odbyła się w Toruniu konferencja Zarządu Sekcji Osadniczej Pom. Tow. Roln. z prezesami Pow. Sekcyj Osadniczych. W toku obrad omówiono sprawy gospodarcze, osadnicze w związku z nowoogłoszonymi ustawami oddłużeniowymi oraz wniosków do wysunięcia w związku z opracowywanymi rozporządzeniami wykonawczymi do nowych ustaw.

Członkowie delegacji, która kilka dni temu była u p. Ministra Rolnictwa, złożyli sprawozdanie z audjencji u p. min. Poniatowskiego oraz przedłożyli treść złożonych p. Ministrowi memorjałów w sprawach osadniczych.

Wreszcie Konferencja postanowiła zwołać na 1 grudnia rb. do Torunia doroczne zebranie Rady Osadniczej Pom. Tow. Roln.

DZIAŁ KOBIECY

Zbierajmy ślimaki!

**Dobre to źródło zarobku.
Dzieci — do dzieła!**

Tak trudno dziś o zarobek. Chcemy tedy Czytelniczkom naszym podać nowy, nietylko łatwy, lecz i dobrze opłacający się sposób zarobku — poprostu zbieranie ślimaków.

Jest to przysmak mieszkańców krajów południowych, jak Włoch, Hiszpanji, a we Francji są tak lubiane, że jest ich nawet brak i sprowadzać je trzeba z zagranicy. Okazało się, że pospolite w Polsce ślimaki-winniczki Francuzom bardzo przypadły do gustu i polscy eksporterzy otrzymali na nie zamówienia.

Nigdy u nas nie tępione i zbierane stworzenia te żyją w dużych ilościach we wszystkich miejscach wilgotnych, nie pozbawionych podłoża wapiennego, które ślimakom jest koniecznie potrzebne do życia.

Zbieranie może dać dochód wcale pokaźny, zwłaszcza, gdy się zważy, że jest to zajęcie tak lekkie, iż wykonywać mogą je nawet dzieci, a przytem dodatkowe, doskonale uzupełniające skromne dochody lub zatrudniające tak wiele dziś przymusowo odpoczywających rąk.

Firmy eksportujące ślimaki płacą za „chodzące” po 40 gr. za 1 kg, za „zasklepione” w czasie od października do grudnia po 80 gr. za 1 kg, i za ślimaki „chodzące” od marca do maja po 50 gr. za 1 kg. Na kilogram ślimaków idzie około 30 sztuk.

Najłatwiej zbierać „chodzące” i to po deszczach, rano po rosie lub w nocy, kiedy wychodzą one na żer. Trudniej już o „zasklepione”, t. j. takie, które na okres suszy lub zimy zamykają się w swych skorupkach i chowają w ziemi na 10—15 cm.

Nieco zachodu wymaga oczywiście opakowanie i wysyłka. Najlepiej czynić to w drewnianych, przewiewnych skrzynkach, zbijanych z wąskich desek z drobnymi szparami na 2—3 cm. Firma Arkanowski, Bydgoszcz, przyjmuje i drobne ilości — paczki kilku czy kilkunasto kilowe, co znacznie ułatwia pracę.

Ślimaki zasklepione dają się doskonale transportować, bez obawy wyzdychania.

Można prowadzić w tej dziedzinie i całe „przedsiębiorstwa”, nie wymagające wielkich kosztów i umiejętności, lecz zbudowania drewnianych schronów i dokarmiania ślimaków, zbieranych w większej ilości. Wtedy nie trudno zebrać i tysiące kilogramów. Np. w Niemczech istnieją już duże hodowle ślimaków. Nie nastęrczają one wielkich trudności, a przynoszą właścicielom pokaźny dochód.

Warto tedy i w Polsce o tem pomyśleć, a przynajmniej zacząć narazie od zbierania tak licznych, dotychczas bezużytecznych dla nas tych stworzeń, w jakie niektóre okolice specjalnie obfitują.

Przepisy gospodarskie.

Potrawka z gęsi.

Gęś lub pół gęsi niezbyt utuczonej ugotować z włoszczyzną. 3 szkl. rosółu pozostawić na sos, resztę użyć na zupę. Na sos ugotować kilka młodych, białych, suszonych grzybków, pokrajać w cienkie paski. Zasmażyć łyżkę masła z łyżką mąki, rozprowadzić ostudzonym rosółem z gęsi, dolać smak z gotowanych grzybków, zagotować razem, osolić do smaku, zaprawić pół szkl. kwaśnej śmietany, jeszcze raz zagotować. Mieć oddzielnie ugotowaną kaszę perłową, dobrze rozklejoną z masłem. Ułożyć na środku półmiska kaszę, obłożyć wokoło kawałkami gęsi, zalać wszystko sosem, którego powinno być bardzo dużo.

Kapuśniak (na 6 osób).

Z 4 l. wody i 4 Maggię kostek buljonowych sporządzić rosół, włożyć do niego 1 kg. kiszonej kapusty, 120 g. boczku wędz., obraną włoszczyznę, (1 cebulę, 1 pietruszkę, 1 marchew, 2 krawki selera) i gotować do miękkości. 500 g. kiełbasy krak. dodać dopiero pół godziny przed wydaniem i równocześnie zaciągnąć zupę 50 g. mąki, aby była zawieszona, posolić i popieprzyć do smaku.

Doskonale smakuje do tego kapuśniaka osobno — w całości — ugotowany żółty groch (500 g), polany 50 g. zrumienionego masła z 20 g. tartej bułeczki i skropiony Maggię przyprawą.

Wątróbka wieprzowa z tartemi buraczkami.

$\frac{3}{4}$ kg wątroby wieprzowej, 150 g masła, 3 łyżki mąki, przyprawa Maggię, 1 kg buraków, 1 duża łyżka cukru, ocet i sól albo cytryna.

Dobry smak wątróbki zależy przedewszystkiem od umiejętnego smażenia. Wątróbka wieprzowa jest niemniej delikatna i smaczna od cielęcej, a jednak niepomiernie tańsza.

Pokrojoną w grubsze plastry wątrobę nie solić, tylko otarzaną w mące smażyć krótko w rozpuszczonym masle na patelni. Gdy wątróbkę po obu stronach obrumieniono, posolić, skropić Maggię przyprawą i nie smażyć więcej, zostawić pod pokrywą aż do wydania. Wątróbkę winno się podać krótko po usmażeniu, gdyż inaczej traci na smaku.

Buraki ugotowane, a następnie obrane z skóry utrzeć na tarce, zmieszać z zasmażką z 2 łyżek masła i pół łyżki mąki, dodać 1 dużą łyżkę cukru, soli i octu do smaku lub sok z 1 cytryny i smażyć krótki czas, mieszając, aby się nie przypaliły.

Podać razem z wątróbką i kartoflami.

Kaszka mleczna dla drobnych dzieci.

$\frac{1}{4}$ l. mleka zagotować, 30 gr. Lubomina rozrobić z 3 łyżkami wody, wlać do wrzącego mleka i zagotować, dobrze mieszając do dna. Ocukrzyć do smaku, wsypać odrobinę soli.

Można dla odmiany smaku zagotować w mleku łyżeczkę kakao lub tyleż utartej „czarnej” czekolady.

DOBRE RADY.

Stary chleb lub placek

można odświeżyć, włożywszy w blaszankę lub podobne naczynie, dobrze przykryć i jakiś czas we wrzącej wodzie wstawić. Nawet kilkatygodniowe pieczywo można po takiej procedurze spożyć.

W czym przechowywać najlepiej wodę?

Wodę nie powinno się nigdy, jeśli chodzi o użytkowanie jej do gotowania, przechowywać w węborkach drewnianych — nawet choćby czysto utrzymanych, gdyż łatwo przejmują stęchły smak. Najlepiej woda konserwuje się w glinianych naczyniach.

OD REDAKCJI

W. P. Jadw. K. Dziękujemy za słowa uznania.

Woale krepowo, noszone do żałoby, jeśli potrzebują odświeżenia, rozciąga się na szerokiej desce i raz po razie wyciera miękką szczotką, umaczaną w amonjaku albo w mocnej esencji herbaty. Można też użyć odwaru panamy. Tak zmyty woal rozpiąć gęsto szpilkami wzdłuż i wzesz, wyciągając go w 2 osoby, na czystym dywanie lub długim materacu. Zostawić do wyschnięcia — będzie jak nowy.